

Julkisyhteisön vahingonkorvausvastuuta koskevan lainsäädännön uudistamista koskeva työryhmämietintö

Johdanto

Oikeusministeriö pyytää lausuntoanne työryhmämietinnöstä julkisyhteisön vahingonkorvausvastuuta koskevan lainsäädännön uudistamiseksi. Mietinnössä ehdotetaan muutettavaksi vahingonkorvauslakia (412/1974) sekä säädettäväksi uusi laki vapaudenmenetyksistä ja muista pakkotoimista suoritettavista korvauksista, joka korvaisi syyttömästi vangitulle tai tuomitulle valtion varoista vapauden menetyksen johdosta maksettavasta korvauksesta annetun lain (422/1974). Lisäksi ehdotetaan tehtäväksi muutoksia eräisiin muihin lakeihin.

Tausta

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman mukaan vahingonkorvauslain julkisyhteisön korvausvastuuta koskeva sääntely uudistetaan (s. 87). Edelleen hallitusohjelman yleistavoitteeksi on kirjattu toimiva demokratia sekä laadukas lainsäädäntö, joka edistää perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista (s. 85).

Oikeusministeriö asetti 17.8.2021 työryhmän valmistelemaan ehdotusta julkisyhteisön vahingonkorvausvastuuta koskevan lainsäädännön uudistamiseksi. Työryhmän toimeksiantoa laajennettiin 31.5.2022 käsittämään myös vapaudenmenetyksiä koskevan korvaussääntelyn uudistaminen. Työryhmä laati luonnosehdotuksen hallituksen esitykseksi vahingonkorvauslain ja eräiden muiden lakien muuttamiseksi. Työryhmän toimikausi päättyi 30.11.2022.

Vuonna 1974 voimaan tulleeseen vahingonkorvauslakiin ei sen lähes 50 vuoden voimassaoloaikana ole juurikaan tehty muutoksia. Vahingonkorvauslain soveltamisympäristö on kuitenkin perusoikeuksien, Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja Euroopan unionin oikeuden vuoksi muuttunut. Myös pakkokeinolain ja poliisilain mukaisten toimivaltuuksien käyttämiseen sekä vapaudenmenetykseen liittyvien korvaussäännösten on jo eräiden aiempien hankkeiden yhteydessä katsottu edellyttävän lainsäädännön päivittämistä.

Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on poistaa vahingonkorvauslaista ne julkisyhteisön korvausvelvollisuutta rajoittavat säännökset, joita ei voida pitää enää välttämättöminä. Tavoitteena on myös edistää perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista ottamalla

vahingonkorvauslakiin nimenomaiset säännökset perus- ja ihmisoikeuden loukkauksella aiheutetun vahingon korvaamisesta. Julkishallinnon asiakkaan asemaa pyritään parantamaan laajentamalla julkisyhteisön korvausvelvollisuutta siitä vahingosta, joka aiheutetaan virheellisellä viranomaisinformaatiolla. Muihin lakeihin kuin vahingonkorvauslakiin liittyvien uudistusten tavoitteena on laajentaa valtion ankaraa vastuuta niistä vahingoista, jotka aiheutuvat syyttömille tai muille aiheettomista rangaistuksista tai pakkokeinoista taikka viranomaisen muista pakkotoimista.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunto pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Lausuntopalautteen käsittelyn helpottamiseksi oikeusministeriö pyytää, että lausunto jaotellaan mahdollisuuksien mukaan lausuntopyynnössä ilmoitettujen väliotsikoiden mukaisesti. Lausunnon antamiseksi ei tarvitse vastata jokaiseen kysymykseen, vaan lausunnonantaja arvioi, mihin asioihin se keskittyy lausunnossaan. Lisäksi pyydetään, että lausunnossa ei tarpeettomasti toisteta mietinnön sisältöä; jos toisto on esimerkiksi lausunnon sisäisen käsittelyn, kuten hyväksymisprosessin vuoksi välttämätöntä, pyydämme, että esityksen sisällön kuvailu ja lausunnonantajan varsinaiset kannanotot erotetaan selvästi toisistaan (esim. "Luonnoksen mukaan ... Lausunnonantaja katsoo, että ...").

Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivulta Ohjeet -> Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@om.fi.

Kaikki lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä.

Aikataulu

Lausunnot pyydetään antamaan lausuntopalvelu.fi:n kautta viimeistään **15.3.2022**.

Valmistelijat

Lisätietoja antaa erityisasiantuntija Kalle Mäenpää, puh. 029 5150063, sähköposti etunimi.sukunimi@gov.fi

Linkit

<https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM045:00/2021> - Julkisyhteisön vahingonkorvausvastuu -hankesivu.

<https://oikeusministerio.fi/sv/projekt?tunnus=OM045:00/2021> - Offentliga samfunds skadeståndsansvar -projektsida.

Jakelu:

Ahvenanmaan maakunta
Akava ry
eduskunnan oikeusasiamies
Elinkeinoelämän keskusliitto
Eläketurvakeskus
Espoon kaupunki
Etä-Suomen aluehallintovirasto
Finanssiala
Helsingin hallinto-oikeus
Helsingin hovioikeus
Helsingin kaupunki
Helsingin käräjäoikeus
Helsingin poliisilaitos
Helsingin yliopiston kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti
Helsingin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta
Henkilövahinkoasiain neuvottelukunta
Hämeenlinnan hallinto-oikeus
Ihmisoikeuskeskus
Ihmisoikeusliitto
Invalidiliitto ry
Itä-Suomen hallinto-oikeus
Itä-Suomen hovioikeus
Itä-Suomen poliisilaitos
Itä-Suomen yliopiston oikeustieteiden laitos
Joensuun kaupunki
Julkiset oikeusavustajat ry
Kaakkois-Suomen poliisilaitos
Kainuun hyvinvointialue
Kela
Keskuskauppakamari
Keskusrikospoliisi
Kilpailu- ja kuluttajavirasto
korkein hallinto-oikeus
korkein oikeus
Kuluttajaliitto ry
Lapin poliisilaitos
Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunta
Lappeenrannan kaupunki
Lapsiasianvaltuutetun toimisto
liikenne- ja viestintäministeriö
Liikennevakuutuskeskus
Lounais-Suomen poliisilaitos
Luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat ry
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue

maa- ja metsätalousministeriö
Maanmittauslaitos
Oikeuspoliittinen yhdistys Demla ry
opetus- ja kulttuuriministeriö
Oulun kaupunki
Oulun käräjäoikeus
Pirkanmaan hyvinvointialue
Pirkanmaan käräjäoikeus
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Savon hyvinvointialue
Pohjois-Suomen hallinto-oikeus
Poliisihallitus
puolustusministeriö
Puolustusvoimat
Rajavartiolaitos
Rikosseuraamuslaitos
Rovaniemen kaupunki
sisäministeriö
Sisä-Suomen poliisilaitos
Sosiaali- ja terveysalan valvontavirasto Valvira
sosiaali- ja terveysministeriö
Suojelupoliisi
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK
Suomen Asianajajaliitto
Suomen evankelis-luterilainen kirkko
Suomen kuntaliitto
Suomen Lakimiesliitto
Suomen ortodoksinen kirkko
Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry
Suomen tuomariliitto
Suomen Yrittäjät ry
Tampereen kaupunki
Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos
Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto Ficom ry
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK
Tulli
Tuomioistuinvirasto
Turun hallinto-oikeus
Turun kaupunki
Turun yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta
työ- ja elinkeinoministeriö
ulkoministeriö
Vaasan hallinto-oikeus
Vaasan hovioikeus
Vakuutus- ja rahoitusneuvonta FINE
Valtakunnansyyttäjän toimisto
Valtakunnanvoudin kanslia
Valtiokonttori
valtioneuvoston oikeuskansleri
valtiovarainministeriö
Vammaisfoorumi ry

Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta VANE
Vanhan Vaasan sairaala
Varsinais-Suomen hyvinvointialue
Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto
ympäristöministeriö

Ehdotusta koskevat yleiset huomiot

Voitte tähän lausua yleisesti ehdotettujen säännösten sisällöstä.

Ehdotuksen vaikutukset

Voitte tähän lausua yleisesti ehdotettujen säännösten vaikutuksista, niiden merkittävyydestä ja mahdollisista haitallisten vaikutusten lieventämismahdollisuuksista. Erityisesti teitä pyydetään lausumaan niistä mahdollisista vaikutuksista, joita ei ole esityksessä otettu huomioon.

Vahingonkorvauslain muutosehdotukset

Voitte tähän kirjoittaa yleiset huomionne vahingonkorvauslakiin ehdotetuista muutoksista.

Julkisyhteisön julkisen vallan käytöllä aiheuttaman vahingon korvaaminen (1. lakiehdotuksen 3 luvun 2 §:n 1 momentti)

Muun yhteisön julkisen vallan käytöllä aiheuttaman vahingon korvaaminen (1. lakiehdotuksen 3 luvun 2 §:n 2 momentti)

Muutoksenhakua koskevan vaatimuksen lieventäminen (1. lakiehdotuksen 3 luvun 4 §)

Kannekiellon kumoaminen (voimassa olevan lain 3 luvun 5 §)

Viranomaisen virheellisestä informaatiosta aiheutuneen puhtaan varallisuusvahingon korvaaminen (1. lakiehdotuksen 3 luvun 3 §)

Perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien loukkauksen hyvittäminen (1. lakiehdotuksen 3 luvun 7 §)

Vahingonkorvauslain 4 luvun 2 §:ää ja 7 luvun 1 §:ää koskevat muutosehdotukset.

Laki vapaudenmenetyksistä ja muista pakkotoimista suoritettavista korvauksista

Voitte tähän kirjoittaa yleiset huomionne ehdotetusta laista.

Voitte tähän kirjoittaa pykäläkohtaiset huomionne.

Laki pakkokeinolain muuttamisesta

Voitte tähän kirjoittaa huomionne ehdotetusta laista.

Laki valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Voitte tähän kirjoittaa huomionne ehdotetusta laista.

Laki poliisilain muuttamisesta

Voitte tähän kirjoittaa yleiset huomionne ehdotetusta laista.

Voitte tähän kirjoittaa pykäläkohtaiset huomionne.

Laki rajavartiolain muuttamisesta

Voitte tähän kirjoittaa huomionne ehdotetusta laista.

Laki poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain muuttamisesta

Voitte tähän kirjoittaa huomionne ehdotetusta laista.

Laki Puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun lain 16 §:n muuttamisesta

Voitte tähän kirjoittaa huomionne ehdotetusta laista.

Leinonen Antti
Oikeusministeriö

Mäenpää Kalle
Oikeusministeriö